

Prof. dr hab. Marek Kazimierz Kamiński (1948–2020)

Takie wiadomości zawsze napelniają nas smutkiem, przypominając o nieuchronności przemijania. Tak było i tym razem, kiedy dowiedzieliśmy się, że 20 czerwca 2020 r. w wieku 72 lat zmarł prof. dr hab. Marek Kazimierz Kamiński, historyk, uznany specjalista z zakresu historii Polski i historii powszechnej najnowszej oraz współczesnych stosunków międzynarodowych.

Marek Kazimierz Kamiński urodził się 18 marca 1948 r. w Warszawie w rodzinie inteligentnej. W pierwszej połowie lat 60. był uczniem jednej z najlepszych wówczas warszawskich szkół średnich, VI Liceum Ogólnokształcącego im. Tadeusza Reytana, gdzie w 1965 r. otrzymał świadectwo dojrzałości. Przez cztery lata Jego nauczycielem historii był przedwojenny profesor gimnazjalny Wiesław Żurawski. Ten wybitny pedagog dał mu podstawy wiedzy historycznej oraz przekazał niezafałszowany obraz najnowszych dziejów Polski.

Po zdaniu egzaminów wstępnych, jesienią 1965 r. Marek K. Kamiński rozpoczął studia wyższe na Wydziale Historycznym, na kierunku historia, Uniwersytetu Warszawskiego. Począwszy od trzeciego roku studiów uczęszczał na seminarium magisterskie prowadzone przez prof. dr. hab. Stefana Kieniewicza. Jak sam podkreślał, to właśnie prof. Kieniewiczowi zawdzięczał znajomość warsztatu historyka. To pod jego kierunkiem naukowym przygotował pracę magisterską pt. *Terenowa powstańcza organizacja cywilna w Królestwie Polskim w latach 1862–1864*, która została oceniona jako bardzo dobra. Egzamin magisterski złożył w czerwcu 1970 r., również z wynikiem bardzo dobrym. Warto też dodać, że podczas studiów Marek K. Kamiński trzykrotnie otrzymał nagrodę za najlepsze wyniki w nauce.

Po studiach przez rok odbywał staż asystencki na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego. Jednak brak etatów spowodował, że został skierowany do studium doktoranckiego przy Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk. Korzystając z zaistniałych możliwości na jesieni 1972 r. przeszedł na etat asystenta w ówczes-

snym Zakładzie Historii Stosunków Polsko-Radzieckich PAN, później przekształconym w Instytut Krajów Socjalistycznych PAN. Został tam przydzielony do Pracowni Krajów Europy Środkowej, gdzie pod formalnym zwierzchnictwem prof. dr. hab. Włodzimierza T. Kowalskiego przygotowywał pracę doktorską pt. *Stosunki polityczne polsko-czechosłowackie w latach 1945–1948*. Po obronie rozprawy doktorskiej Marek K. Kamiński uzyskał stopień naukowy doktora nauk humanistycznych, nadany uchwałą Rady Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Łódzkiego z 16 grudnia 1976 r.

Jednak wydanie drukiem pracy doktorskiej, opartej na zupełnie dotychczas nieznanymi i niepublikowanymi dokumentach archiwalnych natrafiło na trudności, wówczas jeszcze nie do przezwyciężenia. Maszynopis pracy wraz z pozytywnymi recenzjami merytorycznymi wysłany w roku 1979 do Wydawnictwa „Ossolineum” nie został nawet skierowany do funkcjonującej wówczas cenzury, lecz wprost do Wydziału Nauki i Oświaty KC PZPR, skąd po kilku miesiącach wydano opinię, na podstawie której wydawnictwo odrzuciło złożony wcześniej tekst. Książka została wydana drukiem przez PWN dopiero wiosną 1990 r. Za swoje dzieło autor otrzymał wówczas wiele nagród i wyróżnień, m.in. nagrodę naukową Wydziału Nauk Społecznych PAN im. Joachima Lelewela oraz nagrodę Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych.

Od 1 maja 1982 r. Marek K. Kamiński przeniósł się do Instytutu Historii PAN, gdzie trafił do Zakładu Dziejów Europy XIX i XX w., kierowanego wówczas przez prof. dr. hab. Piotra Łossowskiego, gdzie kontynuował badania nad rozprawą habilitacyjną. Warto też dodać, że kiedy w 1989 r. otworzyły się możliwości nieskrępowanego wyrażania opinii, zaangażował się w liczne odczyty popularyzując w ten sposób tematykę historyczną, niejednokrotnie brał też udział w dyskusjach telewizyjnych oraz występował w programach radiowych na tematy związane z najnowszą historią Polski.

We wrześniu 1990 r. przedłożył Radzie Naukowej PAN rozprawę habilitacyjną. Po uzyskaniu pozytywnych recenzji i zdaniu kolokwium habilitacyjnego praca pt. *Polska i Czechosłowacja w polityce Stanów Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii 1945–1948* otrzymała nagrodę Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych. Stopień doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie historii został mu nadany uchwałą Rady Naukowej Instytutu Historii PAN z 20 czerwca 1991 r. Niejako zwieńczeniem kariery naukowej było nadanie Markowi K. Kamińskiemu tytułu profesora nauk humanistycznych postanowieniem prezydenta RP z dnia 18 listopada 2002 r.

Należy podkreślić, że niewątpliwym walorem publikacji prof. Marka K. Kamińskiego była ich solidna baza źródłowa. Jest to efekt licznych kwerend archiwalnych dokonywanych przez autora zarówno w archiwach krajowych, jak i zagranicznych. Oprócz już wymienionych, do ważniejszych jego prac należą m.in. *Od wojny do zniewolenia. Polska a Związek Sowiecki: stosunki polityczne*, Warszawa 1992; *Zarys polityki zagranicznej rządu RP na obczyźnie 1939–1945*, [w:] *Władze RP na obczyźnie podczas*

II wojny światowej, pod. red. Z. Bażyńskiego, Londyn 1994, s. 821–887; *Polityka zagraniczna Rzeczypospolitej Polskiej 1918–1939*, Warszawa 1998 (współautor: Michał J. Zacharias); *Na najwyższym szczeblu. Spotkania premierów Rzeczypospolitej Polskiej i Wielkiej Brytanii podczas II wojny światowej*, Warszawa 1999 (zbiór dokumentów wydany wraz z Jackiem Tebinką); *Dyplomacja polska wobec dyktatu mocarstw (lipiec 1943–luty 1944)*, [w:] *Historia dyplomacji polskiej*, t. V: 1939–1945, pod red. W. Michowicza, Warszawa 1999, s. 397–490; *Konflikt polsko-czeski 1918–1921*, Warszawa 2001 (nagroda „Klio” III stopnia w kategorii monografii naukowych); *W obliczu sowieckiego ekspansjonizmu. Polityka Stanów Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii wobec Polski i Czechosłowacji 1945–1948*, Warszawa 2005; *Edvard Beneš kontra gen. Władysław Sikorski. Polityka władz czechosłowackich na emigracji wobec rządu polskiego na uchodźstwie 1939–1943*, Warszawa 2005; *Edvard Beneš we współpracy z Kremlem. Polityka zagraniczna władz czechosłowackich na emigracji 1943–1945*, Warszawa 2009; *Kształtowanie się stosunków polsko-czechosłowackich w latach 1948–1960*, Warszawa 2012.

Prof. dr hab. Marek K. Kamiński był promotorem dwóch prac doktorskich, a także recenzentem kilkunastu rozpraw habilitacyjnych i doktorskich. Godzi się także odnotować jego członkostwo w Polskiej Akademii Umiejętności (Wydział II Historyczno-Filozoficzny, Komisja Środkowoeuropejska). Był również cenionym wykładowcą akademickim. Prowadził zajęcia ze studentami m.in. na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego (1996–2000), w Wyższej Szkole Humanistyczno-Pedagogicznej w Łowiczu (1995–1999), a także w Wyższej Szkole Biznesu w Nowym Sączu (1997–1999). Od 1 marca 2001 r. został zatrudniony na stanowisku profesora nadzwyczajnego w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie. Po przejściu na emeryturę prof. Tadeusza Filipkowskiego, od 1 grudnia 2003 r. prof. Kamiński kierował pracami Katedry Historii Najnowszej Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych UWM. W roku 2004 r. otrzymał nagrodę JM Rektora UWM za osiągnięcia w dziedzinie nauki. Ponadto brał czynny udział w pracach naukowych IHISM, publikując swoje artykuły m.in. na łamach naukowego periodyku UWM „Echa Przeszłości”. Należy podkreślić, że podczas pracy w UWM pod jego kierunkiem powstało szereg interesujących prac magisterskich. Był szanowany przez współpracowników i studentów nie tylko za dorobek naukowy, ale także lubiany za bezpośredniość oraz niewątpliwe poczucie humoru. Ostatecznie pracę w Olsztynie zakończył w 2006 r. Po powrocie do rodzinnej Warszawy starał się jeszcze pracować naukowo, jednak z biegiem lat postępująca choroba czyniła te działania coraz trudniejszymi. W końcu przyszła tragiczna wiadomość o Jego śmierci. Został pochowany na Starych Powązkach w Warszawie 26 czerwca 2020 r.

Witold Gieszczyński